

РЕЦЕНЗІЯ

НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ Ганни Величко „ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В ПОДЕБРАДАХ (ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТ.)”

(Posudek na diplomovou práci Hanny Velychko
Činnost ukrajinské emigrace v Poděbradech (1. polovina 20. století)

Filozofická fakulta UK, Ústav východoevropských studií, 2015, 101 + XXVII str.)

Українська вища школа поза межами України – це окрема сторінка національної історії, дослідження якої завжди було важливим, але можливим та більш-менш активним воно стало лише тепер, коли, як слушно зауважує Г.Величко, знято гриф «Для службового користування» з багатьох архівних фондів України та налагоджено зв'язки зі світовою українською діаспорою зокрема (див. с. 9 дипломної роботи) і світовою спільнотою загалом. Об'єктивно оцінити значення цієї школи поки що досить складно з огляду на багатогранність її діяльності та неможливість охопити цю діяльність у цілому без детальних досліджень окремих напрямів наукової, культурної та виховної роботи. Саме тому дипломна робота бакалавра Ганни Величко є, без перебільшення, вельми і вельми на часі та має велику вагу. Тим паче, що дипломниця чітко накреслила необхідні напрями подальших студій і вказала своїм наступникам, з чого і як необхідно починати дослідження такого типу.

Зміст дипломної роботи, сформульовані у Вступі завдання дослідження і висновки, що з нього випливають, абсолютно відповідні і в комплексі дають підстави стверджувати, що Г.Величко досягла поставленої мети й усебічно показала різноманітну діяльність Української господарської академії (згодом Український технічно-господарський інститут) – «острова української культури» у Подєбрадах (с. 8), звернувши при цьому найбільшу увагу на такі ключові моменти: 1) історію появи цього закладу на території Чехословацької Республіки, найважливіші періоди його діяльності та значення як для українців, так і для чехів; 2) видавничу і бібліотечну спадщину академії та долю цієї спадщини на теренах Чехії (і частково за її межами); 3) персональну роботу викладачів та студентів – постатей важливих, але, на жаль, забутих. Г.Величко ввела до наукового обігу (досить часто вперше) багатий джерельний матеріал з неопрацьованих архівних фондів, численні назви різних чеських установ, українських емігрантських осередків, імена та прізвища, відомі та невідомі видання (наприклад, деякі статті до ювілейного збірника, присвяченого 20-річчю діяльності УГА та 10-річчю діяльності УТГІ, які досі вважали втраченими). Таким чином, рецензована дипломна робота може стати доброю інспірацією для подальших студій істориків, бібліографів, фахівців видавничої та архівної справи, педагогів, біографів, науковців економічних, технічних, сільськогосподарських та інших профілів і, безсумнівно, для філологів, які досліджують становлення та розвиток української наукової термінології. Важливо, що у цій роботі знаходимо не лише ідеї для подальших досліджень, але й конкретні списки наукових та навчальних праць викладачів академії і дипломних робіт студентів із точними вказівками місцезнаходження цих титулів; записані «живі» (у сенсі – цікаві, соковиті) спогади студентів про роботу викладачів і багато іншого. Усе це розміщене в семи додатках, які, на мою думку, є справжньою цінністю цього дослідження. Чималої ваги роботі додають також і солідний список опрацьованої літератури та цікаві ілюстрації-фотографії, які доречно і влучно ілюструють певні думки і твердження. Тому цілком погоджуюся з Г.Величко у тому, що «пропонована робота становить велике теоретичне і практичне значення» (с.14), але не зовсім погоджуюся, що воно «полягає передусім у популяризації історичних фактів у царині українсько-чеських міжнародних відносин» (там само). Думаю, що це трохи широке формулювання, хоча, безумовно, це досить важливий і добре висвітлений у дипломній роботі аспект. Та головне тут все ж таки, очевидно, є популяризація на тлі українсько-чеських історичних зв'язків власне діяльності УГА та її представників, тобто,

конкретних наукових і культурних явищ. До слова, така популяризація зовсім незайва, що й підтверджують сучасні дослідники. Так, наприклад, О.Песчаній пише про рівень УГА таке: «Вона випускала інженерів різних фахів. Коли довідаєшся, що то були за спеціальності, то відразу ж спадає на думку, як були б доречними її випускники нинішньому народному господарству України» (Песчаній О. Українська господарська академія в Подєбрадах // Історичний архів. Наукові студії: Зб. наук. праць. – Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2008. – Вип. 2. – С. 146 – 151. Доступно з <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/historyarchive/29/21.pdf>).

Зазначу, що ця ідея популяризації подекуди вплинула на загалом дуже добрий мовленнєвий стиль дипломниці. Очевидне захоплення темою дослідження і прагнення повернути до нього увагу інших спричиняли часом вибір Г.Величко, замість наукових, публіцистичних форм викладу, наприклад: *У герці за титул «інж.»* (пункт 2.3.3, с. 6); *невтомний фундатор бібліотечної справи інж. Лев Биковський* (с.64); *УГА стала флагманом у розроблянні термінологічної бази* (с. 75); *неоцінна праця на благо України* (с.85) тощо. І вже до слова про мовленнєві огріхи мушу зауважити, що у роботі трапляються кальки з російської мови, перебрані дипломницею з інших джерел (*благо* (с.85), *розробка* (с. 75), *керуючий, існуючий* (с. 32)) та ін. – позначено на сторінках роботи) або неусталеність оформлення абревіатур чи великих літер, що пов'язано з різним їх написанням у різних джерелах (*Ч.С.Р – ЧСР* (с. 6), *Український Т(т)ехнічно-господарський інститут* (С. 61-62)). Ці зауваження дріб'язкові і не применшують загального високого рівня роботи.

Варто відзначити, що дипломна робота Г.Величко добре структурована, змістовно повна та струнка, що дало змогу дослідниці обґрунтовано показати прагнення українців до освіти та самореалізації і велику підтримку чеського уряду цього прагнення. Плавні й умотивовані переходи від одного блоку інформації до іншого, вичерпний опис понять та реалій, відмінне послуговування термінологічним апаратом, влучне цитування теоретичних праць та виразне ілюстрування сказаного прикладами з відомих або ж віднайдених дипломницею джерел, особиста думка авторки, добре українське мовлення, загалом грамотний і бездоганний в технічному плані текст сприяють легкому читанню дипломної роботи і повному розумінню викладеної в ній інформації. Вичерпність інформації та логічність її викладу, вміння працювати з науковою літературою та архівними матеріалами, об'єктивний детальний аналіз і відповідні висновки, що впливають з нього, засвідчують хист Ганни Величко до досліджень такого типу, які раджу їй продовжувати.

У зв'язку з цим маю таке запитання: з переліку джерел, використаних у дослідженні (с. 98), впливає, що з-поміж іншого Ви працювали у Центральному архіві державних органів влади та управління України (м. Київ), Центральному державному архіві зарубіжної україніки (м. Київ) та Українському Вільному Університеті (м. Мюнхен), проте не йдеться про роботу в науковій бібліотеці Національного університету «Києво-Могилянська академія», де від 2007 року зберігається більша частина архівних фондів УТГІ, переданих сюди з Мюнхена. Чи Ви знаєте про ці фонди і чи маєте намір у них попрацювати?

У контексті сказаного вище вважаю, що дипломна робота Ганни Величко „Діяльність української еміграції в Подєбрадах (перша половина ХХ ст.)” є цілком самостійним науковим дослідженням, яке повністю відповідає вимогам до робіт такого типу і є вагомим внеском у розвиток україністичних студій. Рекомендую роботу до захисту і пропоную оцінити її на „**відмінно**” (*diplomovou práci Hanny Velychko Činnost ukrajinské emigrace v Poděbradech (1. polovina 20. století) doporučuji k obhajobě a hodnotím klasifikačním stupněm **v ýborně***).

Прага, 21.05.2015
(V Praze, 21.05.2015)

Доц. Тетяна Свердан, к.ф.н.
(Doc. Teřána Sverdan, CSc.)